

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Mette Rahiala

Tarkastelussa Miss Suomi 2025 - tapaus

Sosiaalisen median kohun rakentamat diskursiiviset merkitykset
aasialaistaustaisiin kohdistuvasta rasismista Suomessa

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Viestintätieteiden kandidaatintutkielma
Viestintätieteiden koulutusohjelma

Vaasa 2026

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Mette Rahiala		
Tutkielman nimi:	Tarkastelussa Miss Suomi 2025 - tapaus: Sosiaalisen median kohun rakentamat diskursiiviset merkitykset aasialaistautaisiin kohdistuvasta rasismista Suomessa		
Tutkinto:	Humanististen tieteiden kandidaatti		
Koulutusohjelma:	Viestintätieteiden koulutusohjelma		
Opintosuunta:	Viestintätieteet		
Työn ohjaaja:	Lilli Sihvonon		
Valmistumisvuosi:	2026	Sivumäärä:	33

TIIVISTELMÄ:

Tutkielman tarkoituksena on tarkastella, minkälaisia merkityksiä Miss Suomen 2025 aiheuttama kohu rakentaa diskursiivisesti aasialaistautaisiin kohdistuvasta rasismista. Tutkielma käsittelee suomalaisessa mediassa esille nousseita reaktioita kohuun liittyen. Analyysissa paneudutaan erityisesti reaktioissa käytettyyn kieleen ja sen kautta rakentuviin diskursseihin. Lisäksi arvioidaan rakentuvien diskursiivisten merkitysten vaikutusta yhteiskunnan sosiaalisen todellisuuden muotoutumiseen.

Tutkimusaineisto koostuu neljästä eri sosiaalisessa mediassa julkaistusta kannanotosta kohun aktiivisimmalta ajalta. Julkaisut on valittu sekä niiden saavuttaman näkyvyyden että niiden synnyttämän laaja-alaisen vuorovaikutuksen vuoksi. Tutkielmassa hyödynnetään Fairclough'n kriittisen diskurssianalyysin kolmea analyysitasoa: tekstitasoa, diskursiivista tasoa ja sosiaalisen käytännön tasoa. Lähestymistapaa täydennetään vallan, ideologian ja hegemonian käsitteillä sekä Stuart Hallin identiteettitutkimuksen näkökulmilla.

Tulokset osoittavat, että aineistosta on tunnistettavissa neljä keskeistä diskurssia: vastuun ja kritiikin diskurssi, häpeän diskurssi, humoristinen ja vähättelevä diskurssi sekä selittävä diskurssi. Diskurssit paljastavat, että aineistossa esiintyvä kieli toimii ristiriidassa toistensa kanssa ylläpitäen ja haastaen rasismiin liittyviä normeja. Jo kohun syntymistä ja siihen puuttumista voidaan pitää edistyneenä askeleena tunnistaa aasialaisiin kohdistuvaa rasismia suomalaisessa yhteiskunnassa.

AVAINSANAT: Diskurssianalyysi, rakenteellinen rasismi, sosiaalinen media, julkinen keskustelu

Sisällys

1 Johdanto	4
1.2 Tutkielman tavoite	6
2 Aineisto ja tutkimusmenetelmät	8
2.1 Tutkimusmenetelmät	11
3 Todellisuuden rakentuminen kielen ja diskurssien kautta	13
4 Analyysi	16
4.1 Sita Salmisen kannanotto	16
4.2 Gideon Hagströmin kannanotto	18
4.3 Sebastian Tynkkysen kannanotto	19
4.4 ”Ooksä kuullut tästä?” podcastin kannanotto	21
5 Yhteenveto	23
6 Pohdinta	28
Lähteet	30

Kuvat

Kuva 1: Sita Salmisen Instagram-julkaisun kansikuva, 16.12.2025	9
Kuva 2: Sita Salmisen Instagram-julkaisun 2. kuva, 16.12.2025	9

Taulukot

Taulukko 1. Fairclough’n analyysitasojen avulla tunnistetut piirteet, aineistot 1 ja 2	23
Taulukko 2. Fairclough’n analyysitasojen avulla tunnistetut piirteet, aineistot 3 ja 4	24

1 Johdanto

Tutkielmani käsittelee sosiaalisessa mediassa laajaa huomiota herättänyttä Miss Suomi -kohua, jossa vuonna 2025 Miss Suomeksi kruunattu suomalaiskosvolainen Sarah Dzafe menetti kruununsa rasistiseksi tulkittun kuvan seurauksena. Kuvassa entinen Miss Suomi venyttää silmäkulmiaan ylöspäin, ja julkaisuun on liitetty teksti ”Kiinalaisenkaa syömäs” (Helsingin Sanomat, 2025). Castanedan (2018, s. 167) mukaan yksi syrjinnän muoto on epäkohteliaaksi tai epäkunnioittavaksi koettu kohtelu, jonka uskotaan liittyvän johonkin loukatun inhimilliseen piirteeseen. Julkaisun osalta silmäkulmien vetäminen ylöspäin näyttäytyi monille aasialaistaustaisille juuri tällaisena ulkonäköön kohdistuvana pilkkana ja vähättelynä. Dzafe perusteli silmäkulmien ylöspäin vetämistä päänsäryn lievittämiskeinona, mutta ei esittänyt suoraa anteeksipyyntöä aiheutuneesta mielipahasta.

Kohun yltyminen ei johtunut ainoastaan rasistiseksi koetusta kuvasta, vaan myös missin ja missiorganisaation välinpitämättömyydestä asiaa kohtaan. Tilannetta kärjisti erityisesti Dzafcen julkaisema TikTok-video, jossa hän istuu lentokoneessa matkalla Dubaihin. Videon kuvateksti ”Jengi vaan heittaa, meanwhile mä Finnairin businessluokas” antoi monille katsojille vaikutelman välinpitämättömästä suhtautumisesta rasismiin. Aasialaisiin kohdistuva rasismi on kansainvälisesti koettu ilmiö (United Nations, 2025, s. 7), minkä vuoksi yksittäinenkin rasistiseksi tulkittava ele voi synnyttää laajempia mielikuvia siitä, miten Suomessa suhtaudutaan rasismiin. Erityisesti sosiaalisen median aikana teot voivat levitä nopeasti tuhansien ihmisten tietoisuuteen. Rasistiseksi koetun julkaisun leviäminen jopa kansainvälisiin uutisiin johti lopulta siihen, että Sarah Dzafe menetti kruununsa.

Monet Suomessa asuvat aasialaistaustaiset ottivat julkisesti kantaa ja toivat esiin omia kokemuksiaan heihin kohdistuneesta rasismista. Näiden kannanottojen myötä keskustelu laajeni yksittäisestä kohusta koskemaan rakenteellisempaa rasismia, ja sen arkisia ilmenemismuotoja. Punaisen Ristin (luku 3) mukaan rakenteellinen rasismi tarkoittaa yhteiskunnan rakenteissa piileviä käytäntöjä ja asenteita, jotka ylläpitävät

eriarvoisuutta eri väestöryhmien välillä. Rasismia ja siihen liittyviä valtasuhteita on tutkittu laajasti, mutta aasialaistaustaisiin kohdistuva rasismi on saanut tutkimuksessa selvästi vähemmän huomiota, varsinkin suomalaisessa kontekstissa. Erityisesti koronaviruspandemia lisäsi näkyvää halveksuvaa käytöstä aasialaistaustaisia kohtaan, jota osin oikeutettiin Aasiasta levinneen viruksen aiheuttaman kriisin kautta (Ertorer, 2024, s. 2). Pandemian synnyttämä keskustelu nosti aiheen hetkellisesti esiin, mutta tästä huolimatta tutkimusta, joka tarkastelee aasialaistaustaisiin kohdistuvaa rasismia laajempänä ja arkipäiväisenä ilmiönä, on edelleen melko vähän. Tilastot osoittavat aasialaistaustaisten maahanmuuttajien määrän kasvaneen Suomessa huomattavasti viime vuosina (Lähdemäki & Rahko, 2024, s. 2). Tämä on ymmärrettävästi lisännyt myös kaksoiskansalaisuuden omaavien henkilöiden määrää, joka lisää koettuun rasismiin liittyvän tutkimuksen merkitystä. Tutkimuksen lisääminen on tärkeää erityisesti yhteiskunnassa, jossa valkoinen etnisyys toimii enemmistönä ja tätä kautta yhteiskunnallisena normina.

Varsinkin toistuvissa syrjäntäkokemuksissa on kyse syvemmistä syrjivistä asenteista ja rakenteista eikä niinkään yksittäisistä kokemuksista (Castaneda, 2018, s. 167). Esimerkkinä tällaisista asenteista voidaan pitää suomalaisten näkemyksiä maahanmuuttoa kohtaan. Tutkimustuloksissa selvisi, että vielä vuonna 2022 noin seitsemän prosenttia suomalaisista ei halunnut Suomen vastaanottavan maahanmuuttajia lainkaan Euroopan ulkopuolisista köyhemmistä maista (Ervasti & Portaankorva, 2022, s. 15). Tämän lisäksi noin kuusi prosenttia koki, että maahanmuutto tekee Suomesta huonomman maan asua. Vaikka prosentit saattavat kuulostaa mitättömiltä, on kyse kuitenkin sadoista tuhansista suomalaisista. Sadat tuhannet suomalaiset jakavat nämä ennakkoluulot ja ajatukset. Ymmärtämällä, miten tietyt asenteet rakentuvat ja ylläpitävät väestön ajattelua, voidaan tunnistaa mahdollisesti vinoutuneita ajatusmalleja ja pyrkiä muuttamaan niitä.

1.2 Tutkielman tavoite

Tutkielmassani tarkastelen Miss Suomen julkaisemaan kuvaan kohdistuneita julkisia kannanottoja. Tavoitteenani on selvittää, millaisia diskursseja tutkimusaineistossa rakentuu ja miten tuotetut merkitykset muokkaavat käsityksiämme asioiden totuudenmukaisuudesta. Tarkastelen, miten havaitut diskurssit rakentavat, ylläpitävät tai haastavat Suomessa esiintyvään rasismiin liittyviä ajatusmalleja ja normeja. Tutkielman alkuperäisenä tarkoituksena oli syventyä aiheeseen kriisiviestinnän näkökulmasta ja tarkastella Sarah Dzacfen ja Miss Suomi -organisaation viestinnällisiä tapoja selvittää kohun aiheuttamasta kritiikistä. Suurin osa heidän julkaisemistaan kannanotoista on kuitenkin poistettu, minkä takia päädyin kriisiviestinnän sijaan tarkastelemaan kohun pohjalta syntyneitä reaktioita.

Tutkielmassa vastaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millaisia diskursseja tutkimusaineistossa rakentuu aasialaistaustaisiin kohdistuvan rasismin ilmenemiseen liittyen?
2. Miten tutkimusaineisto rakentaa tai haastaa koettuun rasismiin liittyvää häpeää ja ”normaaliuden” käsitystä suomalaisessa yhteiskunnassa?

Tarkastelen kohun synnyttämää julkista keskustelua kriittisen diskurssianalyysin keinoin. Rahkosen (2006, s. 25) mukaan julkisena keskusteluna voidaan pitää median ja journalismin välittämää kielellistä jatkumoa, joka nostaa esille yhteiskunnallisesti merkittävän tai kiinnostusta herättävän aiheen. Habermasin (1985, s. 18) mukaan julkinen keskustelu ei synny tuosta vain, vaan siihen kytkeytyy historian myötä kehittyneet ajatusmallit. Tämä tarkoittaa sitä, että keskustelua muovaavat menneisyydessä muodostuneet arvot, normit ja valtasuhteet. Nämä vaikuttavat siihen, miten ilmiöitä tulkitaan ja millaisia näkemyksiä nostetaan ylitse muiden.

Tutkielman kannalta on merkityksellistä huomioida, että aineiston pohjalta nousevat puhetyylit ja tulkinnat eivät ole yksiselitteisiä, vaan ne linkittyvät laajempiin ajansaatossa vakiintuneisiin ajattelumalleihin ja käytäntöihin. Esimerkiksi missikohun

rakentama kriittinen keskustelu ei ainoastaan kuvaa yksittäisiä mielipiteitä, vaan se heijastaa syvemmälle juurtuneita käsityksiä rasismista Suomessa. Habermasin (1985, s. 18) näkökulmasta julkisen mielipiteen rakentumiseen vaaditaan niin sanottua järkeilevää yleisöä, eli keskusteluun osallistujia, jotka argumentoivat ja arvioivat esitettyjä näkemyksiä kriittisesti. Julkinen keskustelu on edellytys mielipiteiden muodostumiselle, sillä sen kautta erilaiset näkökulmat tulevat näkyviksi (Suhonen, 1999, s. 41). Julkinen avoin tila on edellytys keskustelulle ja asioiden neuvottelulle. Tutkielmassani julkisina tiloina toimivat sosiaalinen media sekä siellä tiettyjen organisaatioiden ja julkisuuden henkilöiden julkaisemat kannanotot.

2 Aineisto ja tutkimusmenetelmät

Tutkielmani aineisto koostuu neljästä Miss Suomi -kokuun kantaaottavasta julkaisusta, jotka on valittu niiden laajan näkyvyyden sekä niiden ympärille muodostuneen runsaan vuorovaikutuksen ja keskustelun perusteella. Valitulla aineistolla olen pyrkinyt huomioimaan tasapuolisesti sekä kantasuomalaisten että aasialaistaustaisten näkökulmat aiheeseen liittyen. Kantaaottavat toimijat ovat sosiaalisessa mediassa tunnettuja tai muuten vaikutusvaltaisia henkilöitä, minkä vuoksi julkaisuilla on valta-asemaa esimerkiksi yleisten yhteiskunnallisten näkökulmien muotoutumisessa (Fairclough, 2001, s. 33-34). Tästä syystä juuri näiden julkaisujen syvempi analysointi on merkityksellistä ja auttaa selittämään laaja-alaisella tasolla, miten aasialaistaustaisia kohtaan kohdistuvaan rasismiin suhtaudutaan suomalaisessa yhteiskunnassa.

Sosiaalinen media toimii alustana, joka mahdollistaa kaikkien osapuolien näkökulmien esiin tuomisen. Aasiasta Suomeen saapuva maahanmuutto on viime vuosina määrällisesti kasvanut (Lähdemäki & Rahko, 2024, s. 2), mikä myös lisää aasialaistaustaisten mielipiteitä ja näkemyksiä suomalaisen sosiaalisen median algoritmeissa. Tutkielmaan valitsemani aineistot toimivat omalla kohdallani silmiä avaavina. Ne lisäsivät tietoisuuttani normalisoituneiden käytösmallien mahdollisesta vahingollisuudesta ja auttoivat ymmärtämään eri toimijoiden näkemyksiä kohusta.

Aineistoon sisällytetyt julkaisut ovat julkisia, minkä vuoksi tarkastelen niitä ilman anonymisointia. Lisäksi analysoitaessa aineistoa huomioin, että sosiaalisessa mediassa julkaistu sisältö on luonteeltaan tulkinnanvaraista ja siihen voivat vaikuttaa katsojan lähtökohdat ja ennakkoluulot (Vuori, 2021, luku 5). Julkaisut jäävät pitkälti siis katsojan tulkinnan varaan, ja tämä analyysi rakentuu väistämättä omista lähtökohdistani käsin. Tämän tiedostaen pyrin analyysissäni kriittisyyteen ja puolueettomuuteen.

Olen rajannut aineiston neljään Miss Suomi 2025 -kokuun liittyvään kannanottoon:

- 1) Sisällöntuottajan Sita Salmisen Instagram-julkaisu, 16.12.2025
- 2) Sisällöntuottaja Gideon Hagströmin Tiktok-julkaisu, 8.12.2025

- 3) Euroopan parlamentin jäsenen, Suomen kansanedustajan Sebastian Tynkkynen Instagram-julkaisu 11.12.2025
- 4) Ootsä kuullut tästä? – Podcast (EXTRA jakso). *Miss Suomen rasismikohu nosti Suomen maailmankartalle* 15.12.2025

Kuva 1: Sita Salmisen Instagram-julkaisun kansikuva, 16.12.2025 **Kuva 2: Sita Salmisen Instagram-julkaisun 2. kuva, 16.12.2025**

Kuvat 1 ja 2 koostavat ensimmäisenä tarkasteleman kannanoton. Julkaisu on kuvapari, ja sen on julkaissut suomalainen kirjailija ja sisällöntuottaja Sita Salminen omassa Instagramissaan (16.12.2025). Alun perin Salminen on kotoisin Rovaniemeltä, mutta aikuisena hän on muuttanut Helsinkiin töiden perässä. Hän on ollut paljon esillä sosiaalisessa mediassa, jossa hän käsittelee arkisia, mutta herkkiä aiheita. Hänen

juurensa tulevat Thaimaasta, ja sisällöissään hän käsittelee myös omaa taustaansa sekä havaitsemiaan kulttuurieroja Suomen ja Thaimaan välillä.

Käsittelyssäni julkaisussa on kaksi kuvaa: ensimmäisessä kuvassa hän esiintyy itse, ja toisessa kuvassa hän nostaa esiin kommentteja, joita hän on saanut ulkoisten piirteidensä vuoksi. Salminen ottaa kantaa asiaan kuvatekstillään, jossa hän käsittelee missikohun sijaan, rasismin historiallisia rakenteita, ja sen vaikutuksia hänen arkipäiväiseen elämäänsä. Hän pyrkii selittämään ilmiötä omasta näkökulmastaan mahdollisimman perusteellisesti ja ymmärrettävästi. Vaikka julkaisussa ei suoranaisesti oteta kantaa Miss Suomen 2025 toimintaan, on julkaisu vastaus Salmisen näkökantaan missikohun myötä pinnalle nousseeseen aiheeseen.

Toinen käsittelemäni julkaisu on sisällöntuottaja Gideon Hagströmin TikTok-julkaisu (8.12.2025). Hagströmillä on juuria Ahvenanmaalta, Yhdysvalloista sekä Aasiasta. Alustoillaan hän tekee monipuolista sisältöä. Pääasiallisesti sisältö on lifestyle-tyylistä, samaistuttavaa ja rentoa sisältöä, mutta hän myös nostaa esille yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita. Hänen tapansa on yleisesti lisätä tietoa ja tuoda näkökulmia erilaisiin aiheisiin. Käsittelemässäni TikTok-videossa hän esiintyy itse, ja tuo omia kokemuksiaan esille. Hän keskittyy julkaisussaan, ei niinkään rassistiseen eleeseen, vaan yleisesti vastuunkantoon, anteeksi pyytämiseen ja asioiden hoitamiseen toisia kunnioittavalla tavalla.

Kolmantena tarkastelussa on Euroopan parlamentin jäsenen, Suomen kansanedustajan Sebastian Tynkkysen kannanotto hänen Instagram-tilillään (11.12.2025). Julkaisussa hän esiintyy itse ja kertoo näkemyksestään Miss Suomi-organisaation toiminnasta ja päätöksestä viedä kruunu Sarah Dzafcelta. Alkuperäisenä ajatuksenani oli tarkastella kaikkia kolmea perussuomalaisten kansanedustajien julkaisemia kannanottoja, joissa jokaisessa toistui silmien venyttely ja kohun vähättely. Sosiaalisessa mediassa kohun aikana julkaistu sisältö voi kuitenkin tulla poistetuksi tai muokatuksi jälkikäteen (Eilo, H. & muut, 2026, s. 7), ja näin kävi esimerkiksi Juho Eerolan ja Kaisa Garedewin julkaisuille.

Kansanedustajista ainoastaan Sebastian Tynkkysen julkaisu on edelleen julkisesti nähtävillä, minkä vuoksi analyysi kohdistuu erityisesti hänen kannanottoonsa.

Neljäs tarkastelemani julkaisu on ”Ootsä kuullut tästä?” – podcastin aihetta käsittelevä jakso: *Miss Suomen rasismikohu nosti Suomen maailmankartalle* 15.12.2025. Vuonna 2024 perustettu ”Ootsä kuullut tästä?”- podcast käsittelee erilaisia pinnalla olevia aiheita humoristisella, mutta näkökulmia herättävällä tavalla. Tarkastelemassani jaksossa Podcastin juontajat Roope Salminen ja Vivian Valpuri käsittelevät Miss Suomi -kohua kriittisestä näkökulmasta, ja keskustelussa nostetaan esiin sekä entisen Miss Suomen että Miss Suomi -organisaation toiminta. Keskustelussa mainitaan nimeltä Sarah Dzafcen lisäksi myös organisaation johtohahmo Sunneva Solgren, mikä kohdistaa tarkastelun yksilön lisäksi myös koko missiorganisaation toimintaan.

2.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmänä hyödynnän kriittistä diskurssianalyysia. Diskurssilla tarkoitetaan tietystä näkökulmasta rakentuvia tapoja tuottaa ja tulkita merkityksiä, jotka muokkaavat sosiaalisen todellisuuden rakentumista (Suoninen, 2021, luku 4). Mäntysen ja Pietiäisen mukaan (2019, luku 1.1.) diskurssi viittaa kielen merkityksellistämiseen, eli siihen kuinka luomme merkityksiä ympäröivästä maailmasta. Menetelmän avulla pyrin siis tulkitsemaan, millaisia kielellisiä valintoja eri toimijat tekevät kannanotoissaan esittääkseen näkemyksensä. Kielellä viitataan paitsi puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin, myös kaikkiin muihin merkityksiä välittäviin ilmaisumuotoihin (Suoninen, 2021, luku 2). Sisällytän analyysiin siten puheen ja tekstin lisäksi myös julkaisujen multimodaaliset elementit, ja tarkastelen kieltä kriittisesti. Pienikin yksityiskohta voi heijastaa hyvinkin suuria merkityksiä (Mäntynen ja Pietikäinen, 2019, luku 1.1).

Silvermanin (2024, luku 12.1) mukaan kriittisen diskurssianalyysin menetelmin pyritään ymmärtämään syvemmällä tasolla, miten ihmiset rakentavat, ylläpitävät tai haastavat normalisoituja rakenteita kielen avulla. Analyysitavan tavoitteena ei ole ainoastaan kuvata pelkkiä sanoja ja puhetapoja, vaan myös analysoida, miten ne voivat ylläpitää tai haastaa yhteiskunnallisia rakenteita ja valtasuhteita (Silverman, 2024, luku 12.1).

Suoninen (2021, luku 1) tarkentaa, että kiinnostuksen kohteena ei ole se, mitä sanotaan, vaan se, miten asiat sanotaan ja millä tiedostetuilla tai tiedostamattomilla keinoilla pyritään vaikuttamaan yleisöön. Tähän vaikuttavat kaikki kielelliset valinnat: mitä sanotaan, mitä jätetään sanomatta, mitä painotetaan tai mihin katsojan huomio pyritään keskittämään (Fairclough, 2001, s. 50).

Sovellan analyysissa Fairclough'n (1993) kriittisen diskurssianalyysin kolmea analyysitasoa. Analyysitasojen avulla etsin kielellä tuotettuja rasismiin sidonnaisia merkityksiä ja analysoin, miten kohun reaktioissa käytetty kieli mahdollisesti ylläpitää tai haastaa eriarvoisuutta Suomessa elävien aasialaistaustaisten ja valkoihoisten välillä. Kolme analyysitasoa ovat tekstitaso, diskursiivinen taso sekä sosiaalisen käytännön taso (Fairclough, 1993, s. 136–137). Tekstitasolla tarkastelen kielessä käytettyjä sanavalintoja, rakenteita ja sävyjä. Diskursiivisella tasolla tarkastelen, miten kieltä tuotetaan ja mahdollisesti tulkitaan. Lopuksi käsittelen sosiaalisen käytännön tasoa, jolla tuon esiin konkreettisia esimerkkejä, kuinka kielen käytöllä luodaan tajuamattamme merkityksiä, jotka vaikuttavat siihen, miten ajattelemme ja toimimme. Lähestymistapa auttaa ymmärtämään, miten kohussa esiintyvä rasistinen ele voidaan kehystää monin eri tavoin eri toimijoiden näkökulmista. Miksi jotkut pitävät toimintaa enemmän hyväksyttävänä ja toiset puolestaan ongelmallisena toimintatapana?

3 Todellisuuden rakentuminen kielen ja diskurssien kautta

Ajatuksemme ja ennakkoluulomme asioita kohtaan eivät ole itsestään selviä tai muuttumattomia, vaan ne muotoutuvat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa (Hall, 1999, s. 4). Eri alustoilla ja toimijoilla on erilaisia kielellisiä keinoja tuottaa tiettyjä haluamallaan tai alustalle tyypillisellä tavalla tuotettuja lopputuloksia (Mäntynen ja Pietikäinen, 2019, luku 1.5). Näin ollen esimerkiksi rasismia voidaan eri alustoilla ja tilanteissa rakentaa monin eri tavoin. Sitä voidaan kehystää esimerkiksi vahingollisena toimintana, mutta toisaalta myös kertaluonteisena väärinymmärryksenä tai liioitteluna. Jokainen kielellinen valinta vaikuttaa siihen, millaisia merkityksiä se heijastaa (Mäntynen ja Pietikäinen, 2019, luku 1.5). Kielen käyttö ei siis ole neutraalia, vaan siihen liittyy aina valtaa (Fairclough, 2001, s. 4).

Valta ei ole yksiselitteistä, vaan se muodostuu monien tekijöiden kautta. Foucault'n (1978) mukaan valta ei ole yksittäisen toimijan omistama asia, vaan se rakentuu suhteessa muihin. Valta voidaan nähdä tiettyinä asemana, joka mahdollistaa vallan omaavan henkilön tahdon läpi menemisen asiasta riippumatta (Hyvärinen 202, s. 361). Varsinkin kun puhutaan valta-asemasta sosiaalisen median kontekstissa, Kress (2010, s. 73) tuo esiin, kuinka multimodaalisilla elementeillä on vaikutusta siihen, kenellä on valtaa. Tähän vaikuttavat muun muassa henkilön asento sekä myös suunta, josta kuvataan. Ylhäältä alaspäin kuvatun henkilön tulkinnat ovat usein vakuuttavampia, ja usein vallankäyttäjät ottavat tämän yläposition (Kress, 2010, s. 73). Valta ilmenee myös siinä, kuka saa puhua, mistä puhutaan ja millä tavalla asioita käsitellään julkisessa keskustelussa (Fairclough, 2001, s. 7). Tätä voidaan kuvata pääsyn käsitteellä, joka viittaa mahdollisuuteen osallistua julkiseen keskusteluun (Van Dijk, 1993, s. 254). Sosiaalisessa mediassa pääsy ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti, vaan siihen vaikuttavat muun muassa algoritmit sekä sosiaalinen ja taloudellinen valta-asema. Vaikka alusta tarjoaa kaikille mahdollisuuden osallistua, todellisuudessa vain tietyt toimijat saavuttavat laajan huomion ja näkyvyyden.

Dominanssilla tarkoitetaan vallan väärinkäyttöä, joka voi saada epätasa-arvoiset rakenteet näyttämään luonnollisilta ja hyväksyttäviltä (Van Dijk, 1993, s. 249-250). Tämä

kytkeytyy Foucault'n näkemukseen vallasta, jossa valta toimii usein huomaamattomasti sisäistettyjen rakenteiden vaikutuksesta. Sosiaalisessa mediassa dominanssi voi ilmetä esimerkiksi siinä, miten tiettyinä hetkinä tiettyjä asioita normalisoidaan ja ihailaan. Tällä tavoin voidaan ajatella erilaisten trendien syntyvän. Tietyt ideologiat vahvistuvat ja alkavat näyttäytyä itsestään selvinä, vaikka ne ovatkin sosiaalisen hyväksynnän kautta tuotettuja. Voidaan siis todeta, että valta sosiaalisessa mediassa ei ole vain yksittäisten toimijoiden varassa, vaan se rakentuu laajempien merkitysten kautta. Pääsy ja dominanssi muovaavat sitä, mitä sillä ajanhetkellä pidetään näkyvänä, hyväksyttävänä ja tavoiteltavana.

Ideologia on yksi diskurssianalyysin keskeisistä käsitteistä. Ideologiat ylläpitävät valtaa, sillä ne ohjaavat sitä, millaisia ajatuksia ja käytäntöjä pidetään hyväksytyinä (Carah, 2021, s. 23). Ne eivät välttämättä heijasta todellisuutta, mutta ovat universaaleja totuuksia asioista, joihin ihmiset on opetettu uskomaan. Ideologiaan ja valtaan liittyy myös vahvasti hegemonian käsite. Gramscin mukaan hegemonialla tarkoitetaan tilannetta, jossa jokin ideologia saavuttaa sellaisen aseman yhteiskunnassa, että se alkaa näyttäytyä itsestään selvänä (Ahonen, 2021 s. 188). Aasialaistaustaisten kokeman rasismien vähättely voidaan nähdä osana tällaista hegemonista rakennetta. Toiminta ei välttämättä näyttäydä ongelmallisena juuri siksi, että se on osa suomalaisessa yhteiskunnassa vakiintuneita ajatusmalleja.

On merkittävää ymmärtää ja pohtia rassistisen käytöksen vaikutusta identiteettiin. Identiteetin avulla paikannamme itsemme sosiaaliseen maailmaan ja sen valtasuhteisiin (Carah, 2021, s.23). Hallin (1999, s. 4) mukaan se rakentuu jatkuvasti suhteessa muihin ihmisiin ja ympäröivään yhteiskuntaan. Identiteetin kautta peilaamme itseämme jatkuvasti muihin ja määrittelemme itsemme poissulkemisen kautta: "Mitä emme ainakaan ole" (Hall, 1999, s. 15). Täten rasismi voidaan nähdä ihmisten välisenä erotteluna. Identiteettitutkimus tuo laadukasta näkökulmaa analyysiini: miksi tietyt "identiteetit" ovat enemmän hyväksytyjä kuin toiset, ja kuinka vastakkainasettelua eri identiteettien välillä voidaan luoda kielellisten keinojen avulla? Eri identiteettien

tarkastelu auttaa ymmärtämään, miten tietynlainen kielen käyttö vaikuttaa siihen, kuinka näemme itsemme sekä muut ympärillämme.

4 Analyysi

Tässä luvussa tarkastelen tarkemmin rasistisen eleen herättämää keskustelua analysoimalla kerättyä aineistoa Fairclough'n (1993) kriittisen diskurssianalyysin kolmen analyysitason avulla. Käsittelen aineistot niiden esittelyjärjestyksessä, ja niiden analysointi etenee systemaattisesti tekstitasolta diskursiiviselle tasolle ja lopuksi sosiaalisen käytännön tasolle. Analyysikategorioiksi olen valinnut kielelliset valinnat, retoriset keinot sekä multimodaaliset elementit, joiden avulla havainnollistan, miten ne vaikuttavat katsojaan ja sitä kautta yhteiskunnalliseen suhtautumiseen Suomessa esiintyvistä rasismista.

Kriittistä diskurssianalyysiä hyödyntäessä kielellä ja kielenkäytöllä viitataan paitsi puhuttuihin ja kirjoitettuihin teksteihin, myös kaikkiin muihin merkityksiä välittäviin ilmaisumuotoihin (Suoninen, 2021, luku 2). Sisällytän analyysiin siten puheen ja tekstin lisäksi myös julkaisujen multimodaaliset elementit. Tutkielmassani multimodaalisina elementteinä toimivat kuvat, videot, eleet, äänet sekä julkaisujen yleiset visuaaliset tyylit. Visuaalisten elementtien hyödyntäminen julkaisuissa osallistuu niistä rakentuvien mielikuvien ja merkitysten rakentumiseen (Kress & van Leeuwen, 2006, s. 166).

4.1 Sita Salmisen kannanotto

Sita Salmisen Instagram-julkaisussa kielelliset valinnat esittävät rasismin ilmiönä, joka ei näyttäydy vain yksittäisinä tekoina, vaan kytkeytyy laajempiin historiallisiin ja kulttuurisiin rakenteisiin. Hän rakentaa julkaisulleen helposti lähestyttävää kuvaa esittämällä hänen kokemuksiaan inhimillisestä näkökulmasta. Julkaisemassaan kuvaparissa empaattinen merkityksellistäminen rakentuu myös visuaalisesti: ensimmäisessä kuvassa Salminen esiintyy iloisena ja arkipäiväisessä tilanteessa neutraalissa värimaailmassa, mikä ei itsessään viittaa julkaisun arkaan sisältöön. Toisessa kuvassa hän kuitenkin nostaa esille saamiensa vihakommentteja, joissa hänestä on tehty olettamuksia vain hänen ulkoisen olemuksensa perusteella.

Tekstitasolla Salminen käyttää yleistäviä ilmaisuja ja konkreettisia esimerkkejä rasismin arkipäiväisyydestä, minkä avulla hän pyrkii havainnollistamaan lukijalle ilmiön laaja-alaisuutta. Hänen esiin nostamansa kommentit, kuten “En ole rasisti, mutta kyllä ihmetyttää, että miks te hassusilmäset ootte aina niin kiinnostuneita seksistä”, havainnollistavat, miten ulkonäköön perustuvia stereotyyppioita käytetään loukkaavien oletusten oikeuttamiseen. Kaikesta huolimatta Salminen ylläpitää kuvatekstissään empaattisen sävyn ja rakentaa julkaisulleen lähestyttävämpää sävyä. Hän hyödyntää emojiä, kuten “❤️” ja “👉”, jotka molemmat esittävät sydämiä, ja näin pehmentävät kieltä ja siirtävät asian esille tuomista syyllistämisen sijaan yhteisen hyvän ajatteluun. Julkaisussa hän myös viittaa omaan taustaansa ja siitä aiemmin koettuun häpeään. Hän kuitenkin korostaa, kuinka aikuisiällä omaa taustaansa on oppinut arvostamaan. Tämä toimii voimaannuttavana elementtinä, joka kannustaa aasialaistaustaisia yhteisöjä arvostamaan omia juuriaan.

Salmisen julkaisun taustalla soiva kappale nimeltä *Viimeinen kuulutus* on Sexmane nimisen artistin julkaisema kappale, joka käsittelee Suomessa esiintyvää rasismia ja siihen liittyvää erottelua. Aluksi kappaleessa on positiivisempi sävy, ja se toimii Salmisen ensimmäisen positiivista ilmapiiriä luovan kuvan kanssa. Kun katsoja kuitenkin etenee kuvaparin toiseen kuvaan, jossa tuodaan esille vihakommentit, myös kappaleen sanat muuttuvat voimakkaammiksi. Kappaleesta välittyvä sävy on provosoiva sekä syyttävä. Se ei tue Salmisen julkaisun asettelemaa vastaanottavaista kuvaa, vaan toimii yleisön tunteiden ja mielen herättäjänä. Kappaleen lisäämisellä Salminen tukee omaa näkökantansa Suomessa esiintyvistä rasismista.

Diskursiivisella tasolla Salmisen kannanotto edustaa selittävää diskurssia, jossa korostuvat ilmiön laaja-alaisuuden selittäminen ja tietoisuuden lisääminen. Hän esittää rasismin arkipäiväisenä ja usein tiedostamattomana ilmiönä, jonka tunnistaminen voi olla vaikeaa. Hän ikään kuin puhuttelee lukijaa ja auttaa ymmärtämään hänen näkökulmaansa aasialaistaustaisena Suomessa asuvana henkilönä. Julkaisussa on havaittavissa myös yhteisöllisen diskurssin piirteitä. Julkaisu mahdollistaa muiden aasialaistaustaisten kokemusten jakamisen ja rakentaa yhteenkuuluvuuden tunnetta

heidän välillään. Tämän lisäksi julkaisu sen tietynlaisella pehmeällä ulosannilla mahdollistaa yhteisöllisyyden tunteen kaikkien julkaisun näkevien välille entisestä taustasta riippumatta.

Sosiaalisen käytännön tasolla Salmisen julkaisu esittää rasismia laajana yhteiskunnallisena järjestelmänä. Julkaisu haastaa yksilökeskeiset tulkinnat rasismista ja pyrkii esittämään rasismiin liitetyt valta-asenteet historiallisena järjestelmänä, joka on ajatusmalleissamme ja käytännössämme halustamme riippumatta. Sosiaalinen kognitio viittaa juuri tähän, kuinka diskurssin ja yhteiskunnallisten rakenteiden yhteys välittyy normalisoituneiden ajatusmallien kautta (Van Dijk, 1993, s. 257). Salmisen julkaisema yhdenvertaisuuteen ja tietoa lisäävään pyrkivä teksti voidaan tulkita pyrkimyksenä muuttaa näitä historiallisia ajatusmalleja, jotka ylläpitävät rasismiin liitetyjä valtarakenteita.

4.2 Gideon Hagströmin kannanotto

Gideon Hagströmin TikTok-julkaisuissa tekstitasolla korostuu suora ja sanavalmis ilmaisutapa. Hän käsittelee missikohun vaihe vaiheelta ja painottaa, ettei rasisen julkaisun tarkoitusperä ole oleellinen, vaan huomio tulisi kiinnittää vastuunkantoon ja anteeksipyyntöön merkitykseen. Vaikka videossa on provosoiva ja painostava sävy, Hagström tuo esiin myös ilmauksia kuten: "We all make mistakes, but it's important to apologize and take accountability" sekä "I don't have any hate in my heart for Miss Finland, I hope she grows from this and I will always have it in me to forgive someone, because making mistakes is part of being human". Ilmaisut osoittavat, että hän pyrkii luomaan julkaisulleen empaattista ja helpommin lähestyttävää kuvaa, vaikka hänen sanomansa onkin voimakas ja vakava.

Diskursiivisella tasolla hänen puheenvuoronsa edustaa kriittistä diskurssia, jossa rasisinen ele tunnistetaan ja siihen halutaan puuttua. Hän tukee argumenttejaan esimerkeillä ja kuvankaappauksilla, muun muassa Sarah Dzfcan ja Miss Suomi -organisaation kannanotoista. Retorisesti Hagström hyödyntää omakohtaisia esimerkkejä, mikä lisää viestin uskottavuutta ja emotionaalista vaikuttavuutta. Hän

sanoittaa omia tunteitaan avoimesti ja selkeästi, ja tällä tavoin luo julkaisuun aasialaistaustaisille turvallisen tilan kertoa omista kokemuksistaan rasismiin liittyen. Yhtenä keinona hän hyödyntää myös perusteellista selittämistä. Hän pyrkii selittämään tapauksen kokonaisvaltaisesti tuoden esille myös toisen puolen näkökulmaa. Lisäksi hän hyödyntää asioiden listaamista ja toistoa, joilla pyrkii painottamaan asian vakavuutta. Hän toistaa monesti muun muassa vastuunkannon merkitystä sekä Miss Suomi organisaation välipitämätöntä ja halveksuvaa toimintaa.

Videossa on havaittavissa multimodaalisia elementtejä, jotka parantavat asioiden ilmaisua ja vaikuttavuutta. Tällaisia ovat esimerkiksi Hagströmin vakava ilme ja äänensävyvaihtelut. Hagström käyttää myös käsiään puheensa tukena, joka vahvistaa hänen auktoriteettiaan ja luo uskottavampaa kuvaa itsestään hänen argumenttiansa tueksi. Sosiaalisen käytännön tasolla Hagströmin TikTok-video esittää missikohun osaksi Suomessa normalisoitunutta rassistista käytöstä. Videon sanoman pääpainotus on kuitenkin vastuunkannon merkityksessä. Tätä korostamalla Hagström pyrkii edistämään kunnioittavampia toimintatapoja tilanteissa, joissa joku kokee tullessa loukatuksi.

4.3 Sebastian Tynkkysen kannanotto

Sebastian Tynkkysen Instagram-julkaisussa rassistisen eleen aiheuttamaa kohua kyseenalaistetaan itsevarmalla puhetyylillä. Tynkkysen esiintyminen videolla itse, ja hänen olemuksestaan ilmenee videon alusta alkaen turhautunut asenne aihetta kohtaan. Kommentillansa ”että hän olisi tehnyt jotain rassistista”, hän ilmaisee ”olisi”-sanaa käyttämällä, että hänen mielestään eleessä tai Sarah Dzacfen toiminnassa ei ole mitään rassistista. Tämä rakentaa vähättelevää kuvaa aasialaistaustaisten kokemuksista rasismiin liittyen. Samalla hän siirtää huomion pois itse teosta ja sen historiallisesta merkityksestä. Hän perustelee väitettään kohun pikkumaisuudella esimerkiksi lauseilla: ”Huumori tekee maailmasta paremman paikan” sekä ”Annetaan huumorin kukkia jatkossakin”. Lisäksi hän tuo esiin omaa yhteiskunnallista asemaansa ja statustaan, mikä jo itsessään luo hänelle vahvaa auktoriteettiasemaa (Fairclough, 2001, s. 34). Tällä

keinolla hän oikeuttaa omaa toimintaansa ja pyrkii samalla vahvistamaan esittämänsä näkemyksen uskottavuutta.

Diskursiivisella tasolla Tynkkynen puheenvuoro edustaa vähättelevää ja humoristista diskurssia, jossa rasistisen eleen merkitystä pyritään pienentämään ja kyseenalaistamaan huumorin avulla. Samalla siinä on nähtävissä vastuun diskurssia, koska Tynkkynen pyrkii siirtämään vastuuta itse tekijästä tapauksesta loukkaantuneisiin. Hän perustelee näkemystään asian yleisyydellä, ja sillä kuinka ”melkein kuka tahansa” toistaa elettä ja vitsailee asioilla erilaisissa illanvietoissa. Hän nostaa esiin, että on muitakin inhimillisiä piirteitä, etnisestä taustasta riippumatta, joista pilkataan ja vitsaillaan. Näin hän kehystää koetusta rasismista kuvaa liioiteltuna reaktiona.

Merkittävää on se, että hän ei ainoastaan kommentoi tilannetta, vaan osallistuu siihen toiminnallisesti toistamalla kyseisen rasistiseksi koetun eleen. Tämä voidaan tulkita mikroaggressioksi, jonka Punainen risti (luku 7) on määritellyt näin: ”Mikroaggressioiksi kutsutaan tekoja, jolloin ennako-oletusten perusteella toimitaan näennäisesti harmittomasti, mutta kyseisessä tilanteessa teko on rasistinen”. Tekemällä eleen julkisella videolla, hän pyrkii osoittamaan, ettei sillä ole väliä, ja että kansanedustajakin voi tehdä näin. Tämä on piilevä tapa luoda hyväksyntää tapausta kohtaan, kun tekijä sivuuttaa oman vastuunsa vetoamalla siihen, ettei hänen tarkoituksensa ole loukata ketään (Punainen risti, luku 8).

Hän tuo julkaisussaan esille ironisia esimerkkejä, jotka tukevat hänen argumenttiaan ylireagoinnista rasistiseksi koettuun eleeseen. Aiheen vähättely ilmenee huumorin kautta: Ilmaus ”annetaan huumorin kukkia jatkossakin” luo kuvaa, että eleestä aiheutunut kohu johtuu ylireagoinnista ja samalla oikeuttaa toista loukkaavan käytöksen huumorilla. Lisäksi Tynkkynen puhuttelee suoraan Miss Suomi -organisaatiota ja osoittaa teolla olevansa täysin sitä mieltä, että kruunun pois ottaminen oli ”sääliittävä teko” ja kiusaamista kruunusta luopunut missiä kohtaan. Tällä hän osoittaa, ettei pelkää osoittaa mielipidettään ja näyttää olevansa myös missiorganisaation yläpuolella.

Sosiaalisen käytännön tasolla Tynkkysen puhetyyli kertoo hänen valta-asemastaan. Hänen esittämänsä tulkinnat voivat näyttäytyä yleisölle todenmukaisempina vain hänen statuksensa takia (Fairclough, 2001, s. 34). Tynkkysen kielelliset valinnat esittävät missin toimintaan kohdistuvan kritiikin ylireagointina. Tämä voi esittää silmien ylöspäin vetämisen neutraalina toimintatapana, joka voi yleistää rasistiseksi koettua käytöstä.

4.4 ”Ooksä kuullut tästä?” podcastin kannanotto

”Ooksä kuullut tästä?” -podcastin jaksossa käsitellään missikohu läpikotaisin. Kielessä esiintyy voimakkaita sanoja ja havainnollistavia metaforia. Lisäksi puheen tahti ja sävy kiihtyvät jakson edetessä, mikä heijastaa kohun herättämiä tunteita sekä korostaa aiheen vakavuutta. Merkittävää on ymmärtää, että molemmat podcastin juontajista ovat valkoisia, täysin suomalaisia henkilöitä. He puhuvat aasialaisiin kohdistuvasta rasismista vakavana ongelmana Suomessa, ja he myötäilevät toistensa argumentteja, mikä luo myös kuuntelijalle kuvaa yleisestä totuudesta. Lisäksi he tuovat esille ystäviensä kanssa käytyjä keskusteluja ja näkemyksiä, jotka ovat samaa mieltä heidän kanssaan.

Jakson keskustelussa nostetaan esille, kuinka aasialaistaustaisiin kohdistuvaa rasismia vähätellään usein enemmän kuin muihin vähemmistöihin kohdistuvaa rasismia. Tätä havainnollistetaan käyttämällä metaforia ja kärjistettyjä vertauksia, joiden avulla osoitetaan, miten rasistinen käytös näyttää joissakin tilanteissa hyväksyttävämpänä kuin toisissa. Yksi keskeinen esimerkki keskustelussa liittyy Suomen pääministerin Petteri Orpon esittämään nollatoleranssiin rasismia kohtaan. Kun pääministeriltä kysyttiin mielipidettä missikohuun otetuista kansanedustajien kannanotoista, hän kuvasi toimintaa lapselliseksi, mutta ei rasistiseksi. Tätä juontajapari kommentoi vertailemalla tilannetta eri tilanteeseen: ”Jos n-sana sanotaan, on se rasismia. Jos taas sanotaan ching chong ja venytetään silmiä, on se lapsellista”. Tällaiset vertaukset tekevät näkyväksi sen, miten eri vähemmistöihin kohdistuvat loukkaukset nähdään eri tavoin suomalaisten keskuudessa.

Diskursiivisella tasolla podcastissa näkyy kriittinen ja vastuun diskurssi. Rasistinen ele tunnistetaan ongelmalliseksi, ja se nähdään yhteiskunnallisena vakavana ongelmana. Kuten toinen juontajapareista jaksossa ilmaisee: ”Suomi on niin umpirasistinen maa, täällä menee läpi mikä vaan”. Tässä voidaan nähdä myös häpeän diskurssia, jossa suomalaiset juontajat häpeävät omassa maassa vallitsevia ajatusmalleja ja käytäntöjä.

Sosiaalisen käytännön tasolla podcast tuo esiin, miten yksittäinenkin rasistinen tapaus voi aiheuttaa laajempia yhteiskunnallisia merkityksiä. Keskustelu luo käsitystä, että yhden suomalaisen rasistinen käytös heijastuu myös muihin suomalaisiin sekä Suomen mainekuvaan negatiivisella tavalla. Samalla keskustelu tekee näkyväksi rakenteellisen rasismin piirteitä, joissa väestöryhmää kohdellaan epäoikeudenmukaisesti jonkin inhimillisen ominaisuuden perusteella (Castaneda, 2018, s. 167). Jaksossa rasistinen käytös näyttäytyy ongelmana, johon ei puututa Suomessa tarpeeksi vakavasti. Juontajat rakentavat kuvaa laajemmasta välinpitämättömyydestä niin yksilötasolla kuin myös suurempien tahojen toimesta. Näin ollen todellisuutta rakentavat sekä yksilöt että suuremmat organisaatiot, joissa ongelmaa ei tunnisteta tai ilmiötä ei oteta tarpeeksi vakavasti.

5 Yhteenveto

Taulukoissa 1 ja 2 esitän analyysin keskeiset havainnot tiivistetysti. Taulukko on jaettu Fairclough'n kriittisen diskurssianalyysin analyysitasojen mukaan, ja jokaista tasoa on käsitelty niille ominaisen käsitteen avulla. Sisällölliset tulokset on jaettu kolmeen kategoriaan: kielelliset valinnat, retoriset keinot ja multimodaaliset elementit. Ensimmäisessä taulukossa käsitelen aineistoja 1) ja 2), kun taas taulukossa kaksi aineistoja 3) ja 4). Aineistot on jaettu kahteen erilliseen taulukkoon, jotta niitä on selkeämpi hahmottaa.

Taulukko 1. Fairclough'n analyysitasojen avulla tunnistetut piirteet, aineistot 1 ja 2

Teoreettinen taso (Fairclough, 1993)	Fairclough'n (1993) ydinkäsite	Analyysikategoria	Aineisto 1 (Sita Salminen) esimerkki	Aineisto 2 (Gideon Hagström) esimerkki
Tekstitaso	Instrumentalisoituminen	Kielelliset valinnat	"Rasismi ei välttämättä näy konkreettisina ajatuksina, vaan ilmenee vähän varkein meijän asenteissa"	« We all make mistakes, but it's important to apologize and take accountability"
Diskursiivinen taso	Promovoiva kulttuuri	Retoriset keinot	Rauhallinen ja selittävä puhetapa, henkilökohtaiset esimerkit, tunteisiin vetoava kieli	Toisto, listaus, esimerkeillä havainnollistaminen, perustava selittäminen
Sosiaalinen käytäntö	Dialektinen suhde	Multimodaaliset elementit	Neutraalit värit, aasialaisen taustan korostaminen, musiikki	Katse kontakti, vakava ilme, käsien käyttö puheen tukena, äänen painotukset

Taulukko 2. Fairclough'n analyysitasojen avulla tunnistetut piirteet, aineistot 3 ja 4

Teoreettinen taso (Fairclough, 1993)	Fairclough'n (1993) ydinkäsite	Analyysikategoria	Aineisto 3 (Kansanedustajat) esimerkki	Aineisto 4 (Podcast) esimerkki
Tekstitaso	Instrumentalisoituminen	Kielelliset valinnat	"Kruunun vieminen oli missiorganisaatiolta sääliittävinä ikinä"	"Suomi on niin umpirasistinen maa, täällä menee läpi mikä vaan"
Diskursiivinen taso	Promovoiva kulttuuri	Retoriset keinot	Ironia, statuksen esille tuominen, itsevarma ja provosoiva puhetapa, voimakkaat sanavalinnat	Myötäily, havainnollistavat esimerkit ja metaforat, voimakkaat sanavalinnat
Sosiaalinen käytäntö	Dialektinen suhde	Multimodaaliset elementit	Eleen toistaminen, turhautunut olemus, katsekontakti, äänen korottaminen, itse esiintyminen	Äänen korottaminen, myötäily, äänensävyyn muutokset ja puheen kiihtyminen

Tutkielman tavoitteena oli tunnistaa aineistossa käytettyjä kielellisiä keinoja ja havaita niiden pohjalta rakentuvia diskursiivisia merkityksiä aasialaistaustaisiin kohdistuvaan rasismiin liittyen. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, miten tutkimusaineistojen kautta rakennetaan tai haastetaan Suomessa koettuun rasismiin liittyvää häpeää ja "normaaliuden" käsitystä suomalaisessa yhteiskunnassa. Keskeiseksi havainnoksi nousee se, että eri toimijat hyödyntävät erilaisia retorisia strategioita tulkintansa vakuuttavuuden rakentamiseksi. Yhteistä kaikille aineistoille on henkilökohtaisten esimerkkien ja vertailun esille tuominen.

Aineistojen 1 ja 2 tarkastelu Fairclough'n (1993) analyysitasojen avulla osoittaa, että merkitysten luominen liittyy laajempiin tapoihin ymmärtää rasismia ilmiönä. Tekstitasolla analyysia tukee instrumentalisoitumisen käsite. Se viittaa siihen, miten kieltä käytetään vallanvälineenä. Näillä tiedostetuilla kielenkäytön valinnoilla pyritään saavuttamaan tietty haluttu tavoite tai tulkinta (Fairclough, 1993, s. 141). Aineistoissa havaitut kielelliset valinnat eivät ole neutraaleja, vaan ne ohjaavat aktiivisesti yleisön suhtautumista rasismista. Salmisen myötätuntoinen ja selittävä ilmaisu luo julkaisuun tilan itsereflektioon sekä yhteiseen ymmärrykseen aiheen vakavuudesta. Sen sijaan

Hagströmin vastuuta korostava kieli rakentaa suurempaa kuvaa siitä, miten tekijän vastuuseen tulee puuttua, eikä aihetta tule sivuuttaa tuosta vain.

Diskursiivisella tasolla ydinkäsitteenä on promovoiva kulttuuri. Promovoivalla kulttuurilla Fairclough (1993, s. 141) viittaa siihen, miten tietyt mainonnasta tutut ilmaisutavat vahvistuvat ja leviävät osana julkista keskustelua. Tämä voidaan nähdä siinä, jos asioita esitetään houkuttelevina ja brändättyinä. Tämän seurauksena tietyt tulkinnat ja näkemykset voivat tulla näkyvämmiksi, ja sitä kautta niitä voidaan pitää parempina ja sosiaalisesti hyväksytyinä. Aineistosta nousevat diskurssit voidaan nähdä osana tätä: Salmisen julkaisun selittävä diskurssi pyrkii lisäämään tietoisuutta ja herättämään ihmisiä rasististen ajatusmallien arkipäiväisyyteen. Hagströmin kriittinen diskurssi taas korostaa vastuunkantoa ja haastaa suuremmin olemassa olevia ajatusmalleja ja toimintatapoja. Nämä diskurssit eivät ainoastaan tuo esiin tiettyjä näkemyksiä, vaan samalla ne myös tekevät tietyistä näkökulmista sosiaalisesti toivottuja (Fairclough, 1993, s. 141).

Sosiaalisen käytännön tasolla ydinkäsitteenä toimii dialektinen suhde. Sillä tarkoitetaan sitä, kuinka sosiaaliset ja historialliset käytännöt toimivat kielen muovaajina, mutta vastavuoroisesti samalla kieli toimii myös sosiaalisten rakenteiden tuottajana (Fairclough, 1993, s. 134). Salmisen tapa kuvata rasismi yhteiskunnallisena järjestelmänä herättää lukijan todellisuuteen, jossa aasialaisia pilkkaavat ajatusmallit voivat näyttäytyä arkipäivisinä ja tiedostamattomina asenteina sekä tapoina. Myös Hagström tuo videossaan esille hänen kokemuksiaan rasistisesta käytöksestä. Esimerkit konkretisoivat yleisölle rasististen toimintatapojen vaikutuksia paitsi yksilöihin myös yhteiskunnallisella tasolla. Salmisen ja Hagströmin julkaisut luovat kuvaa rasismista laajana yhteiskunnallisena ongelmana, johon kuitenkin voidaan löytää ratkaisu toisten kunnioittamisen, vastuunkannon ja yhteisen ymmärryksen kautta.

Vastaava rakenne toistuu taulukossa aineistojen 3 ja 4 kohdalla, mutta niiden väliset erot korostuvat enemmän. Tekstitasolla instrumentalisoituminen näkyy siinä, miten kieltä käytetään rasistisen eleen merkityksen oikeuttamiseen: Sebastian Tynkkysen

puheessa ele oikeutetaan huumorin kautta, samalla kun siihen kohdistuvaa kritiikkiä ajatellaan ylireagoitina. Sen sijaan podcastissa siitä rakennetaan vakavaa ja ongelmallista toimintatapaa, jonka käyttö on liian yleistynyttä Suomessa. Diskursiivisella tasolla ilmenee kaksi ristiriitaista diskurssia: vähättelevä ja humoristinen diskurssi sekä kritiikin diskurssi. Vähättelevä ja humoristinen diskurssi normalisoi rasismia, kun taas kriittinen diskurssi pyrkii tekemään sen näkyväksi ja puuttumaan siihen. Lisäksi podcastissa on havaittavissa vastuun diskurssi, jossa suomalaiset juontajat osoittavat vastuuta ja kritiikkiä missille ja missiorganisaatiolle rasismiin puuttumattomuudesta. Sosiaalisen käytännön tasolla dialektinen suhde voidaan yhdistää ja tuoda esille valta-aseman kautta. Tynkkysen poliittinen asema voi lisätä hänen tulkintojensa näkyvyyttä, ja sen kautta yleistää rasismia vähätteleviä näkemyksiä yhteiskunnassa (Haaparanta & Niiniluoto, 2016, luku 2.3). ”Ootsä kuullut tästä” -podcast sen sijaan mahdollistaa missikohun laaja-alaisen tarkastelun, ja sitä kautta kehottaa yleisöä tarkastelemaan ilmiötä vastuunkannon ja asiallisen käytöksen näkökulmasta.

Sosiaalinen media nousee analyysissäni keskeiseksi alustaksi, joka mahdollistaa avoimen osallistumisen julkiseen keskusteluun. Samalla se kuitenkin luo tilan myös vihapuheelle ja kiusaamiselle. Näin ollen sosiaalinen media ei ole pelkästään neutraali viestintäalusta, vaan se toimii käytäntöjen ja asenteiden rakentajana. Hyvänä esimerkkinä tästä toimii analyysini pohjana toimiva Miss Suomi 2025 -kohu, joka osoitti, kuinka nopeasti yksittäinen rasistiseksi koettu teko voi sosiaalisen median kautta laajentua laajaksi yhteiskunnalliseksi keskusteluksi. Asian laaja-alaiseen leviämiseen vaikuttavana tekijänä voidaan varmasti pitää missin edustustitteliä, jonka kautta hän edustaa koko Suomea, suomalaisia arvoja, asenteita ja ihmisiä maailmalla.

Analyysin tulokset osoittavat, että aineistoissa esiintyy eroja siinä, miten rasistiseksi koettua elettä tulkitaan, perustellaan ja merkityksellistetään. Aineistoista nousi esille, että rasismia koskeva julkinen keskustelu rakentuu keskenään ristiriitaisista diskursseista. Tämä nostaa esiin Habermasin (1985, s. 18) ajatuksen siitä, kuinka julkisten mielipiteiden muuttaminen edellyttää keskusteluun osallistujia, jotka eivät

hyväksy vallitsevia malleja, vaan kyseenalaistavat niitä. Tämä on ainoa tapa, jolla normalisoituneiden mallien haitallisia vaikutuksia voidaan pyrkiä muuttamaan.

Aineistojen pohjalta voidaan todeta, että ne rakensivat enemmän rasismia esille nostavia ja siihen puuttuvia merkityksiä. Toisaalta myös rassistista toimintaa vähätteleviä ja huumorin avulla oikeutettuja tulkintoja oli havaittavissa. Tulokset tukevat käsitystä siitä, että rasismiin liittyvät merkitykset eivät ole muuttumattomia, vaan ne muovautuvat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Hallin (1999, s. 4) esittämä näkemys identiteetin jatkuvasta muotoutumisesta on tässä keskeinen; rasismi ilmiönä muotoutuu sosiaalisten tekijöiden vaikutuksesta ja saa erilaisia merkityksiä olosuhteista riippuen. Rassistisiin ajatusmalleihin ja toimintatapoihin voidaan siis vaikuttaa sosiaalista vuorovaikutusta tarkastelemalla.

6 Pohdinta

Sebastian Tynkkysen videota ja hänen näkemystään silmien vetämisestä ylöspäin lainaten: ”Asia, jota melkein kuka tahansa tekee”, kuvastaa sitä, kuinka normalisoitunutta ihmisten ulkoisiin piirteisiin kohdistuva vitsailu Suomessa on. Tällainen asenne havainnollistaa, että rasistiseksi koettu käytös näkyy suomalaisessa yhteiskunnassa arkipäiväisinä hyväksytyinä eleinä ja käytäntöinä. Mielenkiintoista on, kuinka tällainen toiminta voi näyttäytyä tekijälleen harmittomana, mutta olla loukkaavaa niille, joihin se kohdistuu. Onkin tärkeää tarkastella ilmiötä, ei niinkään tekijöiden tarkoitusperän kautta, vaan loukatuksi koetun väestön näkökulmasta.

Kysymys herää, miksi aasialaisiin kohdistuvaa halveksuvaa käytöstä nostetaan esiin vasta nyt, eikä ajatusmalleihin ja käytäntöihin ole puututtu aiemmin. Tämä voi olla monien asioiden tulos. Ensinnäkin on tärkeää huomioida, että itsestään selvinä pidettyjä tapoja on hankalaa huomata ja kyseenalaistaa yhteiskunnassa, jossa ne ovat pitkälti normalisoituneita. Lisäksi kulttuurillisilla arvoilla voi olla vaikutusta siihen, miten ihmiset toimivat (Remer, 2007, s. 93). Rousseau (1999, s. 5) tuo esiin, kuinka aasialaisessa kulttuurissa korostetaan sosiaalista koheesiota ja järjestystä sekä kunnioitusta auktoriteetteja kohtaan. Lisäksi siinä painottuu enemmän yhteisöllisyys yksilön oman edun havittelemisen sijaan. Nämä kulttuuriset arvot voivat osaltaan vaikuttaa siihen, ettei koettua pilkkaa ole aiemmin tuotu yhtä näkyvästi esille. Ilmiötä voi selittää lisääntynyt maahanmuutto, jonka seurauksena Suomessa asuu yhä enemmän aasialaisia piirteitä omaavia ihmisiä, jotka ovat kuitenkin kasvaneet suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä voi vaikuttaa siihen, että kokemuksista ollaan nyt valmiimpia puhumaan julkisesti.

Miss Suomi 2025 -kohua ja sen synnyttämää laajaa keskustelua voidaan pitää merkittävänä askeleena tunnistaa aasialaisiin kohdistuvaa rasismia suomalaisessa yhteiskunnassa. Vaikka tutkielmassani tarkastelun kohteena eivät erityisesti olleet aineistojen kommentit, havahtuin siihen, että ne kuitenkin olivat suurimmaksi osin aasialaistaustaisia puolustavia ja muutokseen tukevia. Yksittäiseen rasistiseen eleeseen

puuttuminen osoittaa, että aiemmin arkipäiväisinä ja luontaisina pidettyjä käytäntöjä uskalletaan kyseenalaistaa ja nostaa julkiseen keskusteluun.

Lippmann (1922, s. 19) nostaa esiin, kuinka asiantuntijoilla on keskeinen rooli monimutkaiseksi muuttuneessa yhteiskunnassa. Kansalaisten roolina on nostaa ongelmia esiin, mutta ei ratkaista niitä. On siis merkittävää, että asiantuntijat ja päättäjät haluavat vaikuttaa yhtenäisemmän suomalaisen yhteiskunnan rakentumiseen. Rasismin arkipäiväisyys näyttäytyy aineistojen pohjalta Suomessa esiintyvänä ongelmana, johon olisi tärkeää pureutua tarkemmin, jos Suomi haluaa ylläpitää yleisesti hyvää kansainvälistä mainettaan. Rasismin esiintymiseen vaikuttaminen ei onnistu pelkästään yksilöiden asenteiden muuttamisella, vaan se edellyttää historiallisten tapojen myötä normalisoituneiden mallien tarkastelua ja niihin puuttumista (Habermas, 1985, s. 18). Tulevaisuudessa monimuotoisuuden yleistymisen varhaiskasvatuksessa todennäköisesti edistää suvaitsevaisuutta ja yhdenvertaisuuden kokemusta eri etnisistä taustoista omaavien ihmisten kesken. Pienilläkin muutoksilla voi olla suuri vaikutus (Remer, 2007, s. 94).

Analyyssissä tarkastelemani aineisto oli vain rajattu otos laajemmasta ilmiöstä. Aineiston laajentaminen sekä monipuolisempien analyysimenetelmien hyödyntäminen voisivat syventää ymmärrystä rasismin eri ilmenemismuodoista sosiaalisen median aikakaudella. Erityisesti visuaalisissa sisällöissä piileviin rasistista ajatusmallia tukeviin eleisiin olisi mielenkiintoista syventyä tarkemmin. Jatkotutkimuksessa voitaisiin tarkastella erityisesti sosiaalisen median roolia rasististen ennakkoluulojen tuottajana.

Lähteet

- Carah N. (2021). *Media & Society: Power, Platforms & Participation*. Noudettu osoitteesta: <https://www.scribd.com/document/800647005/Media-and-Society-Second-Edition>
- Castaneda, A. (2018). *Etnisyyden ja syntyperän mukaiset hyvinvointierot ja syrjintä niiden taustalla*. Noudettu osoitteesta: <https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/d34a39ce-e7d3-4a3d-b791-b50906b4f035/content>
- Dijk, T. A. van (1993). Principles of critical discourse analysis. *Discourse & Society*. Noudettu 25.4.2026 osoitteesta: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-1993-Principles-of-critical-discourse-analysis.pdf>
- Eilo, H., Falin, P., Harju, A., Huuskonen, S., Kohonen, I., Laine, K., & Satama, M. (2026). *Näkökulmia sosiaalisen median eettiseen ja vastuulliseen tutkimukseen*. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18386110>
- Ertorer, S. E. (2024). *Racism and mental health: Examining the psychological toll of anti-asian racism during the covid-19 pandemic*. Noudettu 20.4.2026 osoitteesta: https://mdpi-res.com/genealogy/genealogy-08-00098/article_deploy/genealogy-08-00098.pdf?version=1722581387
- Ervasti, H. & Portaankorva, S. (2022). *Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttoon 2002–2018*. European Social Survey. Noudettu 14.4.2026 osoitteesta: https://sites.utu.fi/europeansocialsurvey/wp-content/uploads/sites/1528/2026/02/SuomalaisetEuroopassa_2022-1.pdf
- Fairclough, N. (1993). Critical discourse analysis and the marketization of public discourse: The universities. *Discourse & Society*.

- Fairclough, N. (2001). *Language and power*. Noudettu 25.4.2026 osoitteesta: https://www.academia.edu/10033830/Fairclough_Language_and_Power_pdf
- Haaparanta, L. & Niiniluoto, I. (2016). *Johdatus tieteelliseen ajatteluun*. Helsinki: Gaudeamus.
- Habermas, J. (1985) *Julkisuus*. Noudettu 22.4.2026 osoitteesta: <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/73673/35513>
- Hagström, G. (8.12.2025), Tiktok-julkaisu. Noudettu osoitteesta: <https://vm.tiktok.com/ZNRVRREov/>
- Hall, S. (1996). *Who needs identity?* Noudettu 9.3.2026 osoitteesta: <https://learn.uwasa.fi/>
- Helsingin Sanomat. (11.12.2025). *Rasistinen kuva johti Miss Suomi -tittelin menetykseen*. Noudettu 24.4.2026 osoitteesta: <https://www.hs.fi/suomi/art-2000011685148.html>
- Kress, G. R., & Van Leeuwen, T. (2006). *Reading Images*.
- Kress, G. (2010). *Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication*.
- Lippmann W (1922) *Public Opinion*. New York, NY: Harcourt, Brace and Company.
- Misssuomi.fi (2024). Noudettu 25.4.2026 osoitteesta: <https://misssuomi.fi/miss-suomi/>
- OpenAI (2026). ChatGPT (23.3.2026). Noudettu osoitteesta: <https://chatgpt.com>
Tutkielmassa on hyödynnetty tekoälyä ideoinnin apuna.
- Pietikäinen, S., & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

- Rahkonen, J. (2006). *Journalismi taistelukenttänä. Suomen Nato-jäsenyydestä käyty julkinen keskustelu 2003-2004* [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Tampere University Press. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/67631>
- Remer, R. (2007). *Cultural nuances, assumptions, and the butterfly effect: Addressing the unpredictability caused by unconscious values structures in cross-cultural interactions*. Noudettu 25.4.2026 osoitteesta: <https://research-ebSCO-com.proxy.uwasa.fi/c/slwlh3/viewer/pdf/ycjityhvof>
- Rousseau, T. K. (1999) *The Rise and Fall of the Asian Way Debate?: Clash. Convergence and Social Values*. Noudettu 25.4.2026 osoitteesta: https://www.collectionscanada.gc.ca/obj/s4/f2/dsk1/tape9/PQDD_0018/NQ49288.pdf
- Salminen, S. (16.12.2025), Instagram-julkaisu. Noudettu 25.4.2026 osoitteesta: <https://www.instagram.com/p/DSUs-FujH2k/?igsh=NnB1dGx2OTZqMG5z>
- Salminen R & Valpuri V. (15.12.2025). Ootsä kuullut tästä? – Podcast (EXTRA jakso). *Miss Suomen rasismikohu nosti Suomen maailmankartalle*. Noudettu 25.4.2026 osoitteesta: <https://open.spotify.com/episode/0PFLgDt5oeXxb3lATdvaqC?si=WfswHoqOTuylzNV0U7ZeMg>
- Suhonen, P. (1999). Yleinen mielipide yhteiskunnallisena käsitteenä. *Politiikka*, 41(1). Noudettu 25.4.2026 osoitteesta <https://journal.fi/politiikka/article/view/151254>
- Suoninen, E. (2021). Diskurssianalyysi. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Tietoarkisto.
- Suomen punainen risti. *Mitä rasismi on?* Noudettu 24.4.2026 osoitteesta: <https://www.punainenristi.fi/tyomme/kotimaa/rasisminvastainen-toiminta/mita-rasismi-on/>

Tynkkynen, S. (11.12.2025) Instagram-julkaisu. Noudettu 26.4.2026 osoitteesta:

<https://www.instagram.com/reel/DSIZeWugi0v/?igsh=MWpoamNyeGF4OGY3Z>

[g==](#)

United Nations. (2025). *Report of the Group of Independent Eminent Experts of the Implementation of the Durban Declaration and Programme of Action on its eleventh session.* Noudettu 26.4.2026 osoitteesta:

<https://digitallibrary.un.org/record/4086884?v=pdf>

Vuori, J. (2021). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen ja verkkokäsikirjaan.* Noudettu 26.4.2026 osoitteesta:

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on->

[laadullinen-tutkimus/johdatus-laadulliseen-tutkimukseen-ja-verkkokasikirjaan/](https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/johdatus-laadulliseen-tutkimukseen-ja-verkkokasikirjaan/)